

Roomalaiskirjeen selitys 3

Room 1:18-2:1

Savonlinnan Tuomiokirkko, 3.10.2012

Ihmisten syyllisyys Jumalan edessä

Viime kerralla kuulumme, kuinka apostoli Paavali tiivistä kirjeensä pääsisällön:

”Minä en häpeä evankeliumia, sillä se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat, ensin juutalaisille, sitten myös kreikkalaisille. Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon.” (Room 1:17)

Kyse on siitä, että evankeliumissa eli Jeesuksesta kertovassa ilosanomassa ihmisille tuodaan se, miten he voivat olla Jumalan edessä vanhurskaita eli hänelle kelpaavia. Se tapahtuu, kun he uskovat Jeesukseen evankeliumin kertomalla tavalla.

Paavali kuitenkin kertoi tuon kirjeensä pääsisällön aivan lyhyesti. Hän jatkaa sen kuvailemista myöhemmin kirjeessään.

Mätäpaiseen hoidosta

Mutta sitä ennen Paavalin on siirryttävä aivan toiseen, ankarampaan ja epämiellyttävämpään teemaan, nimittäin ihmisten syyllisyyden kuvailuun. Hänen on riisuttava meidät kaikki omasta vanhurskaudestamme eli omista kuvitteluistamme siitä, kuinka kykenisimme kelpaamaan Jumalalle. Vain näin hän voi tehdä meistä tarvitsevia, sellaisia, jotka ovat valmiita ottamaan vastaan sen Jumalan vanhurskauden, joka ilmestyy evankeliumissa.

Kyse on vähän samasta asiasta kuin siinä, että mätäpaiseen hoidossa se on ensin puhkaistava ja tyhjennettävä, ennen kuin lääke voi auttaa. Eikä sellainen ole miellyttävää. Mutta loppujen lopuksi se on hyvin vapauttavaa.

Silti tähän on sanottava pari varoituksen sanaa. Jos Paavalin seuraavien kahden luvun aikana saarnaama sanoma menee kunnolla perille, se voi aiheuttaa syvän masennuksen ja epätoivon. Minulle itselleni kävi niin, kun ensi kertaa luin Roomalaiskirjettä noin 15-vuotiaana. Paavalin teksti on niin rankkaa ja paljastavaa ja tätä kestää niin monen jakeen verran.

Mutta se on tarpeellista. Vain ihmisen todellisen, jumalasuhteen kannalta täysin toivottoman tilan osoittamisen jälkeen on mahdollista, että Jumalan armo on todella ilmaista. Ja että se annetaan tosiaankin yksin armosta, vailla mitään omia ansioita. Että se annetaan nimenomaan syntisille, ei sellaisille, jotka vain tekopyhästi luulottelevat olevansa sellaisia. Vaan sellaisille, joille Jumalan on näyttänyt heidän hengessään, että he tosiaan eivät voi omien yritystensä varassa elää Jumalan edessä. Vain näin uskon perusta voi siirtyä omista yrityksistä siihen, kuka Kristus on ja mitä hän on puolestani tehnyt.

Joten jos joudut epätoivoon, niin älä lopeta Roomalaiskirjeen lukemista tai kuuntelemista. Lue ja kuuntele eteenpäin ja saat omaksesi sen, mitä Jumala on Kristuksessa tehnyt kumotakseen epätoivoisen tilamme.

Jumalan viha ilmestyy tuomiopäivänä

”Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan, niiden, jotka pitävät totuutta vääryyden vallassa,” (Room 1:18; 1938 käännös)

Tässä on jälleen sama sana kuin edellä, ”ilmestyy”. Edellisessä jakeessa Paavali sanoi, että evankeliumissa *Jumalan vanhurskaus ilmestyy*. Se tarkoittaa, että evankeliumissa tulee näkyviin jotain sellaista, joka ei sitä aiemmin ole ollut näkyvillä ja saatavilla.

Nyt hän sanoo samaa Jumala vihasta. *Jumalan viha ilmestyy*.

Kauhea sana, Jumalan viha! Ja kuitenkin, se on koko Raamatun ja myös Jeesuksen julistuksen eräs keskeisimpiä totuuksia. Jumala on kerran vihassaan tuomitseva maailman ja kaikki sen ihmiset, tuova ihmisten sydämen syvimmat sopukat päivänvaloon. Tätä Jeesuskin saarnasi, tulevaa tuomiota. Sen tuoman uhkan vuoksi ihmisten oli käännyttävä eli muutettava mielensä ja otettava vastaan hänessä ilmestynyt pelastus, joka yksin pelastaa tuomiosta ja kadotuksesta.

Paavalilla on sama sanoma: Jumalan viha ilmestyy taivaasta tuomiopäivänä kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan.

Se ilmestyy, sillä nyt se ei vielä ole näkyvää todellisuutta. Nykymaailmassa kierot menestyvät, rikkaat sortavat, valheella ja Jumalan halveksimisella pärjää eikä inhimillinen lainkäyttö pysty tätä eliminoimaan kuin joskus kaikkein karkeimmissa tapauksissa. Siksi saattaa näyttää, ettei oikeudenmukaista jumalallista tuomaria ole olemassakaan.

Mutta kyllä hän on olemassa. Hänen vihansa ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan ei vielä ole käynyt ilmi. Mutta kerran se ilmestyy taivaasta, tuomiopäivänä.

Se on vastakohta sille pelastukselle ja vanhurskaudelle, joka edellisen jakeen mukaan ”ilmestyy” evankeliumissa.

Ihmisten uskonnollisesta itsepetoksesta

”Sen, mitä Jumalasta voidaan tietää, he kyllä voivat nähdä. Onhan Jumala ilmoittanut sen heille. Hänen näkymättömät ominaisuutensa, hänen ikuinen voimansa ja jumaluutensa, ovat maailman luomisesta asti olleet nähtävissä hänen teoissaan. Sen vuoksi he eivät voi puolustautua. Vaikka he ovat tunteneet Jumalan, he eivät ole kunnioittaneet ja kiittäneet häntä Jumalana, vaan heidän ajatuksensa ovat käyneet turhanpäiväisiksi ja heidän ymmärtämätön sydämensä on pimentynyt. He väittävät olevansa viisaita mutta ovat tulleet tyhmiksi.” (Room 1:19-22)

Ihmiset ”pitävät totuutta vääryyden vallassa” siinä mielessä, että he kyllä sisimmässään tietävät Jumalan olevan olemassa. He tietävät, että Jumala on näkymätön ja kaikkivaltias Luoja, joka vihaa vääryyttä. Mutta he tukahduttavat sisimmässään tämän tiedon, painavat sen pois vaikuttamasta.

Siksi he ovat ”jumalattomia” eli eivät käytännössä välitä Jumalasta. Siksi he voivat tehdä vääryyttä toisilleen, koska uskottelevat, että Jumalaa ei ole ja kaikki moraalit on siksi täysin suhteellista.

Mielestäni tämä pitää edelleen paikkansa. Edelleenkin, jopa pätevä uskonnonfilosofian mukaan Jumalan olemassaololle on olemassa erittäin hyviä järkiperusteita. Ne ovat sekä filosofisia että luonnontieteellisiä.

Eräs merkittävimpiä jumalatodistuksia on fysiikan laaja konsensus siitä, että maailmankaikkeus ja sen myötä aika, avaruus ja energia on alkanut kerran, alkuräjähdyksessä. Ja kaikella, mikä on alkanut, on oltava syynsä. Se on Jumala, kaiken luoja.

Toinen todiste on se tarkkuus, jolla nykyisen tiedon mukaan alkuräjähdyksessä fysiikan 4 perustavaa vakiota, jotka säätelevät painovoimaa, sähkömagnetismia sekä vahvaa ja heikkoa ydinvoimaa, olivat kohdallaan toisiinsa nähden. Tarkkuus on aivan käsittämättömän suurta. Miljardis-miljardisosan heitto johonkin suuntaan olisi tehnyt elämää ylläpitävän universumin mahdottomaksi. Tämä kertoo siitä, että maailmankaikkeuden Luoja on kaikkivaltias ja kaikkiviisas.

Ja siitä huolimatta suuri osa fyysikoista yrittää keinolla millä hyvänsä tulkita alkuräjähdyksen ja fysiikan vakiodien hienosäädön jollain sellaisella tavalla, että ei tarvitsisi olettaa viisasta Luojaa. Erään, sekulaariksi juutalaiseksi itseään luonnehtivat matemaattisen fysiikan professorin mukaan paras todiste Jumalan olemassaolon puolesta on se, kuinka kiusaantuneesti ja väkinäisesti suuri osa fyysikoista yrittää pyyhkiä Luojan yli alkuräjähdyksestä koskevilla mielikuvituksellisilla pohdinnoillaan, väittäen sen olevan tiedettä.

Kolmas todiste on ihmisen tiedon ja moraalisuuden kyky. Kuinka on selitettävissä se, että ehdottomia moraalivaatimuksia on olemassa, ellei olettamalla oikeudenmukaisuuden ehdotonta lähdeä, Jumalaa. Tästä monet moraalifilosofit yrittävät selviytyä uskottelemalla itselleen ja suurelle yleisölle, että ehdottomia moraalivaatimuksia ei ole olemassa. Se näyttää kuitenkin johtavan ihmisyyden umpikujaan ja nihilismiin. Hyvä henkilökohtainen yritys tällaisesta löytyy hiljattain suomennetusta yhdysvaltalaisen moraalifilosofin, Budzwieskin kirjasta ”Mitä emme voi olla tietämättä”. Siinä hän muistelee vuosikausia jatkunutta yritystään, jossa hän pyrki etiikan professorina todistamaan, ettei ehdottomia moraalivaatimuksia ole olemassa. Kirjassaan hän kertoo itsekriittisesti, että tosiasiasa koko yrityksen salattuna perusteena oli uskotella itselleen, ettei Jumalaa ole olemassa.

Budzwieskin kirjasta käy ilmi hyvin omakohtaisella tavalla myös seuraavat Paavalin lauseet: ”Heidän ajatuksensa ovat käyneet turhanpäiväisiksi ja heidän ymmärtämätön sydämensä on pimentynyt. He väittävät olevansa viisaita mutta ovat tulleet tyhmiksi”. Jossain kohden Budzwieski huomasi, että itsepetoksen ylläpitäminen vaatii niin vaikeita älyllisiä akrobaattitemppeja, että se oli täysin mieleetöntä. Se oli liian vaikeaa jopa hänen laiselleen yliopisto-opettajalle. Lopulta hän kääntyi Jumalan puoleen ja myönsi älyllisen itsepetoksensa, joka oli tyhmistänyt hänet.

Tämä ongelma ei koske vain tiedemiehiä ja älykköjä. Lähes kaikilla ihmisillä, viisailla ja tyhmillä, sivistyneillä ja barbaareilla, on jonkinlainen sisäinen taju jumaluuden olemassaolosta (ns. *sensus divinitatis*). Silti melkein koko ihmiskunta yrittää vimmaisesti unohtaa Jumalan ja työntää hänet jonnekin marginaaliin. Länsimaissa se tapahtuu tekemällä Jumalasta joittenkin hurskaitten, mutta yksinkertaisten ihmisten sisäinen yksityisasiä, jolla ei ole tekemistä tosiasioitten maailman kanssa.

Jumalan antaman elämän syvyysulottuvuuden tilalle länsimainen kulttuurimme yrittää tuoda aineellista hyvinvointia, eli aina vaan hienompia elektronisia laitteita, tehokkaampia

(psykyen)lääkkeitä, nopeampaa internettiä sekä TV:n ruoka-, sisustus- ja kauneusohjelmia. Ja sen lisäksi ”eettisiä valintoja”, jotta ihminen voisi tuntea olevansa syvällinen eikä suinkaan itsekkään pinnallinen.

Ongelmana on vaan se, että mielenterveytemme, taloutemme, luontomme eivätkä poliisivoimamme enää kauaa kestä tällaista menoa. Mutta yksikään puolue, joka yrittäisi aivan tosissaan hillitä jatkuvan kasvun ideologiaa, ei voi toivoa pysyvänsä vallassa. On jatkettava Jumalan marginalisointia ja yhä kasvavaa leivän ja sirkushuvien tuottamista hänen tilalleen. Ja samalla kulttuurimme väittää olevansa aiempia sivistyneempi, suvaitsevampi ja viisaampi.

Mutta totisesti me olemme tyhmiksi tulleet. Kulttuurimme on menettänyt ihmisyyden syvyysulottuvuuden ja turhanpäiväistynyt. Sen voi tosiaan todeta vaikkapa TV-ohjelmien tasosta.

Epäjumalanpalvelus

”ja he ovat vaihtaneet katoamattoman Jumalan kirkkauden katoavaisten ihmisten ja lintujen, nelijalkaisten ja matelijoiden kuviin.” (Room 1:23)

Tällä Paavali tarkoittaa sitä, että antiikin pakanakansat palvelivat näkymättömän Luojan sijasta ihmisten ja eläinten kaltaisiksi kuviteltuja epäjumalia.

Tämä ei onneksi pidä sellaisenaan paikkaansa nykyisestä kulttuuristamme. Mutta eikö meilläkin ole jotain vastaavaa? Eikö esimerkiksi ns. *markkinavoimista* ole tullut lähes jumaluus. Ainakin sen lauhkeana pitämiseksi on uhrattava yhä uusia miljardeja, ettei se vaan suuttuisi ja nostaisi korkomenoja ja kaataisi taas uusia pankkeja, kun sen vaatima usko ja luottamus lopahtaa.

Seksuaaliset perversiot

”Sen vuoksi Jumala on jättänyt heidät mielihalujensa valtaan sellaiseen saastaisuuteen, että he keskinäisissä suhteissaan häpäisevät oman ruumiinsa. He ovat vaihtaneet Jumalan totuuden valheeseen, he ovat kunnioittaneet ja palvelleet luotua eivätkä luoja – olkoon hän ikuisesti ylistetty, aamen. Siksi Jumala on jättänyt heidät häpeällisten himojen valtaan. Naiset ovat vaihtaneet luonnollisen sukupuoliyhteyden luonnonvastaiseen, ja miehet ovat samoin luopuneet luonnollisesta yhteydestä naisiin ja heissä on syttynyt himo toisiaan kohtaan. Miehet ovat harhautuneet harjoittamaan keskenään säädttömyyttä ja saavat ansaitsemansa palkan.” (Room 1:24-27)

Tässä Paavali esittää antiikin Kreikassa ja Roomassa melko yleiset ja kulttuurin hyväksymät homo- ja lesbosuhteet esimerkkinä pakanakansojen luopumuksesta Jumalasta.

Nykyisin tätä Roomalaiskirjeen kohtaa kritisoidaan usein siitä, että Paavalin mukaan homous tai lesbous ovat aina tietoinen valinta, jossa ihminen päättää vaihtaa aiemman normaalin heteroseksuaalisuutensa sukupuoliseen hurjasteluun samaa sukupuolta olevan kumppanin kanssa. Koska nykytiedon mukaan asianlaita ei läheskään aina ole näin, monien mielestä Paavalin tekstiä ei enää pidä ottaa kovin vakavasti. Useimmat homot ja lesbot kun löytävät suuntautumisensa itsestään ilman sen kummempaa tietoista vaihdosta.

Näin saattaakin olla monessa tapauksessa. Mielestäni Paavalin teksti on silti ajankohtainen. Hän esittää homouden ja lesbouden myös yksilön päätöstä yleisempänä vitsauksena. Koska pakanat ovat hylänneet Jumalan, Jumala on jättänyt heidät. Hän on antanut heidän sydämiensä pimentyä niin

totaalisesti, että se ilmenee myös sellaisen toiminnan yleisyytenä, jonka luonnonvastaisuuden pitäisi olla itsestään selvää.

Nykyajan sovellutus

Tässä on paljon sellaista, mikä soveltuu nykyisen länsimaisen kulttuurin analyysiin. Länsimainen poliittinen teoria on nimittäin hylännyt ajatuksen siitä, että olisi olemassa *normaali ihmisluonto*, jonka mukainen elämä edistää yksilön ja yhteisön inhimillistä hyvää. Aiemmin tällainen ajatus kuului sekä aristoteeliseen että kristilliseen poliittiseen ajatteluun. Taustalla oli ajatus Luojusta, joka oli luonut ihmisluonnon. Siihen kuuluu miehen ja naisen välinen sukupuolisuus ja avioliitto, lisääntyminen, lapset, perhe, suku sekä oikeudenmukaisuuteen pyrkivä poliittinen toiminta osana kylää, kaupunkia tai valtiota.

Nykyisin tällainen ajattelu on länsimaiden yhteiskunnissa aika pitkälle hylätty. Enää ei ole olemassa *normaalialia ihmisluontoa*, koska ei ole olemassa Luojaakaan, ei ainakaan minään sellaisena asiana, jonka saisi päästää vaikuttamaan yhteiskunnan ihmiskuvaan. Niinpä kohta ei ole enää olemassa mitään yhteistä inhimillistä hyvää, jota yhteiskunnan pitäisi edistää. Tilalle on tulossa yksilöiden vapaus määritellä oma ihmisyytensä millä tahansa tavalla, joka ei suoranaisesti luokkaa toisen vapautta määritellä hänen oma ihmisyytensä tahtomallaan tavalla.

Nähdäkseni tästä julkisen kulttuurimme syvärakenteesta tapahtuneesta Luojan hylkäämisestä johtuu homouden ja lesbouden julkinen esiinmarssi. Koska ei ole olemassa ihmisen Luojaa, ei ainakaan asiana, joka saisi vaikuttaa osana julkista yhteiskuntaa (tai kirkkoa), ei ole olemassa myöskään *normaalialia ihmisluontoa*. Siksi jokaisella on vapaus ja vastuu itse määritellä se, mitä hyvä seksuaalisuus on. Samoin se, mitä sukupuolia lapsen vanhemmat ovat. Luultavasti hyvin pian myös se, kuinka monta aikuista seksikumppania juridiseen perheeseen kuuluu.

Tällä en tahdo Paavalin tavoin väittää, että homoseksuaalinen taipumus olisi aina tietoinen, jumalanvastainen valinta. Mutta homouden ja lesbouden yleistyminen on eräs esimerkki kulttuurin luopumisesta siitä, että on olemassa ihmisluonnon Luoja.

Paavalin opetuksen mukaan on kuitenkin olemassa Luoja ja hänen luomistyönsä, jonka perusteella on arvioitava myös sitä, mikä on ihmiselle sopivaa seksuaalisuutta ja mikä ei.

”Koska he eivät ole antaneet arvoa Jumalan tuntemiselle, on Jumala jättänyt heidät arvottomien ajatusten valtaan, tekemään sellaista mikä ei sovi.” (Room 1:28)

”Sellaista, mikä ei sovi.” Eikö se näy ihan konkreettisestikin, että joku ”ei sovi”. Miehen ja miehen sukuelimet eivät sovi toisiinsa, ei myöskään naisen ja naisen. Mutta naisen ja miehen elimet sopivat toisiinsa. Tämä johtuu siitä, että ihmisen Luoja on suunnitellut ihmisluonnon sellaiseksi, mieheksi ja naiseksi.

Meillä nykykulttuurin heteroillakaan ei Paavalin analyysin edessä ole juuri syytä henkselien paukutteluun. Mitä Paavali olisikaan sanonut kulttuurimme tavasta hyväksyä irtosuhteet ja internetporno, Mitä hän olisi sanonut kulttuurista, jossa tavalliset 14-vuotiaat teinipojat kyselevät Mannerheimin lastensuojeluliiton puhelinpalvelusta, että onko heissä jokin vika, kun eivät vielä ole kokeilleet ryhmäseksiä? Entä mitä hän olisi sanonut mainosten ylivirityksestä seksuaalisuudesta, joka saa jo alle 10-vuotiaat tytöt pukeutumaan yhä paljastavammin? Hän olisi sanonut kulttuuristamme: ”Jumala on jättänyt heidät arvottomien ajatusten valtaan, tekemään sellaista mikä ei sovi.”

Vain Jumala voi nähdä sisimpäämme

Paavalin kuvaus Jumalan hylkäämisestä johtuvasta ihmisyyden rappiutilasta ei suinkaan koske vain seksuaalisuuteen liittyviä asioita.

”He ovat täynnä kaikenlaista vääryyttä, halpamaisuutta, ahneutta ja pahuutta, täynnä kateutta, murhanhimoa, riitaisuutta, petollisuutta ja pahansuopuutta, he panettelevat ja parhaavat, vihaavat Jumalaa, ovat röyhkeitä ja pöyhkeitä, rehenteleviä ja pahanilkisiä, vanhemmilleen tottelemattomia, ymmärtämättömiä ja epäluotettavia, rakkaudettomia ja säälimättömiä.” (Room 1:29-31)

Paavalin tarkoituksena on nimittäin saada näillä sanoilla ihminen menemään itseensä ja koettelemaan itseään Jumalan edessä. Kysymään rehellisesti itseltään: millainen on minun sisimpäni? Onko minussa kateutta? Olenko riitainen tai pahansuopa? Panettelenko tai parhaanko? Olenko röyhkeä tai pöyhkeä, rakkaudeton tai säälimätön? Sanoissani, teoissani tai ajatuksissani?

Kukaan toinen ei voi tutkia sinua kuin sinä itse. Eikä näin raskaan luokan arviointi ole sinulle itsellesikään mahdollista. Sen voi tehdä vain Jumalan Pyhä Henki, joka vaikuttaa Paavalin sanoissa niin, että sisimpämme kätköt tulevat valoon.

Vielä itsepetoksesta

”Vaikka he tietävät Jumalan säätäneen, että ne, jotka käyttäytyvät tällä tavoin, ovat ansainneet kuoleman, he toimivat itse näin, vieläpä osoittavat hyväksymistään, kun muut tekevät samoin.” (Room. 1:32)

Tässä tulee jälleen esiin ihmisen luontainen taipumus itsepetokseen. Me tiedämme yleensä, että vääryys on vääryyttä. Ei siihen kovin paljoa mitään ”arvokeskustelua” tarvita. Ongelma on siinä, että me olemme taitavia perustelemaan itsellemme, että ei asia olekaan niin, ja että tässä asiassa kaikki toimivat näin ja siksi minäkin voin toimia näin. Kun muut tekevät samoin, se on hyvä, koska näin saan puhtaat paperit.

Mutta Jumalan edessä asia ei ole näin. Hän näkee itsepetoksen, kollektiivisen ja yksilöllisen itsepetoksen taakse. Siksi kaikki ihmiset ovat Jumalan tuomion alla. Niin kuin Paavali seuraavan luvun alussa summaa meidän kaikkien tilan yhteen:

”Sen tähden et voi mitenkään puolustautua, ihmisparka, kuka sitten oletkin. Tuomitessasi toisen julistat tuomion myös itsellesi, koska sinä, toisen tuomitsija, teet itse samoja tekoja.” (Room 2:1)

Huomaan olevani juuri tässä tilanteessa. Minun teki mieli tuoda esiin esimerkkejä siitä, kuinka julkisuudessa esiinnyttään röyhkeästi ja pöyhkeästi ja ihannoidaan sellaista käytöstä. Mutta juuri tällaisessa toisten lantatunkioiden levittelyssä, eikö siinä ole kyse juuri toisesta Paavalin mainitsemasta asiasta, panettelusta ja pahansuopuudesta.

Toisin sanoen, antakaamme Jumalan sanan arvioida itseämme. Jättäkäämme sille sama tehtävä toisten ihmisten sisäisen tilan arvioijana. Jos näin pääsee tapahtumaan, jokaiseen pätee tämä: sen tähden et mitenkään voi puolustautua, ihmisparka!